

The Flesh and The Fire: God, the Body, and Limitation

Limmud Festival, Tuesday 25th December 2018

Eliot Cohen

Bereishit 48:15-16

15 And he blessed Joseph, saying, “The God in whose ways my fathers Abraham and Isaac walked, The God who has been my sphered from my birth to this day, 16 The Angel who has redeemed me from all harm, Bless these youths, In them may my name be recalled, And the names of my fathers Abraham and Isaac, And may they be teeming multitudes upon the earth.”	טו וַיְבָרֶךְ אֶת-יוֹסֵף, וַיֹּאמֶר: הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הִתְהַלְכוּ אֲבֹתַי לִפְנֵי, אֲבֹרָהֶם וַיִּצְחָק-- הָאֱלֹהִים הָרַעָה אֹתִי, מֵעוּדֵי עַד-הַיּוֹם הַזֶּה. טז הַמַּלְאָךְ הַגָּאֵל אֹתִי מִכָּל-רָע, יְבָרֶךְ אֶת-הַנְּעָרִים, וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמִי, וְשֵׁם אֲבֹתַי אֲבֹרָהֶם וַיִּצְחָק; וַיִּדְגּוּ לָרֹב, בְּקֶרֶב הָאָרֶץ.
---	--

Devarim 4:11-12

11 You approached and stood at the foot of the mountain while the mountain was blazing up to the very heavens, shrouded in dark clouds. 12 Then the Lord spoke to you out of the fire. You heard the sound of words but saw no form; there was only a voice.	יא וַתִּקְרְבוּ וַתִּעַמְדוּ, תַּחַת הָהָר; וַהֲהָר בָּעַר בָּאֵשׁ, עַד-לֵב הַשָּׁמַיִם--חֲשֹׁךְ, עָנָן וַעֲרַפֵּל. יב וַיְדַבֵּר יְהוָה אֲלֵיכֶם, מִתּוֹךְ הָאֵשׁ: קוֹל דְּבָרִים אֲתֵם שֹׁמְעִים, וְתִמוּנָה אֵינְכֶם רֹאִים זֹלָתִי קוֹל.
--	--

What is a Human Being?

Niddah 31a

The Rabbis taught: There are three partners in [the creating of] humans: The Holy One, blessed be He, his father, and his mother. His father supplies the semen of the white substance out of which are formed the child's bones, sinews, nails, the brain in his head, and the white in his eye. The mother supplies the fluid of the red substance of which is formed the skin, flesh, hair, and the black of his eye; And the Holy One, blessed be He, gives him the spirit and the breath/soul, beauty of features, eyesight, the power of hearing and the ability to speak and to walk, understanding and discernment. When his time to leave this world approaches, the Holy One, blessed be He, takes away His share and leaves the shares of his father and his mother with them. R. Papa noted: This is what people have in mind when they say, “Shake off the salt and throw the flesh to the dog”.	תנו רבנן שלשה שותפין יש באדם הקב"ה ואביו ואמו אביו מזריע הלובן שממנו עצמות וגידים וצפרנים ומוח שבראשו ולובן שבעין אמו מזרעת אודם שממנו עור ובשר ושערות ושחור שבעין והקב"ה נותן בו רוח ונשמה וקלסתר פנים וראיית העין ושמיעת האוזן ודבור פה והלוח רגלים ובינה והשכל וכיון שהגיע זמנו להפטר מן העולם הקב"ה נוטל חלקו וחלק אביו ואמו מניח לפניו אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי פוץ מלחא ושדי בשרא לכלבא...
---	---

Are Humans Worthy of Torah?

Shabbat 88b-89a

And Rabbi Yehoshua ben Levi said: When Moses ascended on High [to receive the Torah], the ministering angels said before the Holy One, Blessed be He: Master of the Universe, what is one born of a woman [doing here] among us? [The Holy One, Blessed be He], said to them: He came to receive the Torah. [The angels] said before Him: [The Torah is a] hidden treasure that was concealed by you 974 generations before the creation of the world, and you seek to give it to flesh and blood? [As it is stated: "The word which He commanded to a thousand generations" (Psalms 105:8). Since the Torah, the word of God, was given to the twenty-sixth generation after Adam, the first man, the remaining 974 generations must have preceded the creation of the world.] "What is man that You are mindful of him and the son of man that You think of him?" (Psalms 8:5). [Rather], "God our Lord, how glorious is Your name in all the earth that Your majesty is placed above the heavens" (Psalms 8:2). [The rightful place of God's majesty, the Torah, is in the heavens.]	ואמר רבי יהושע בן לוי: בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: רבנו של עולם מה לילוד אשה בינינו אמר להן: לקבל תורה בא אמרו לפניו: חמודה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם אתה מבקש ליתנה לבשר ודם "מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו ה' אדנינו" "מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים"
The Holy One, Blessed be He, said to Moses: Provide them [with] an answer [as to why the Torah should be given to the people]. [Moses] said before Him: Master of the Universe, I am afraid lest they burn me with the breath of their mouths. [God] said to him: Grasp My throne of glory [for strength and protection], and provide them [with] an answer. [And from where is this derived?] As it is stated: "He causes him to grasp the front of the throne, and spreads His cloud over it" (Job 26:9), and Rabbi Nahum said: [This verse] teaches that God spread the radiance of His presence and His cloud over [Moses]. [Moses] said before Him: Master of the Universe, the Torah that You are giving me, what is written in it? [God said to him]: "I am the Lord your God Who brought you out of Egypt [from the house of bondage]" (Exodus 20:2). [Moses] said to [the angels]: Did you descend to Egypt? Were you enslaved to Pharaoh? Why should the Torah be yours? Again [Moses asked]: What else is written in it? [God said to him]: "You shall have no other gods [before Me]" (Exodus 20:3). [Moses said to the angels]: Do you dwell among the nations who worship idols [that you require this special warning]? Again [Moses asked]: What [else] is written in it? [The Holy One, Blessed be He, said to him]: "Remember the Shabbat day to	אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: החזיר להן תשובה אמר לפניו: רבנו של עולם מתיירא אני שמא ישרפוני בהבל שבפיהם אמר לו: אחוז בכסא כבודי וחזור להן תשובה שנאמר מאחז פני כסא פרשז עליו עננו ואמר רבי נחום: מלמד שפירש שדי מזיו שכינתו ועננו עליו אמר לפניו: רבנו של עולם תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים אמר להן: למצרים ירדתם לפרעה השתעבדתם תורה למה תהא לכם שוב מה כתיב בה לא יהיה לך אלהים אחרים בין הגוים אתם שרויין שעובדין עבודת גלולים שוב מה כתיב בה זכור את יום השבת לקדשו כלום אתם עושים מלאכה שאתם צריכין שבות שוב מה כתיב בה לא תשא משא ומתן יש ביניכם שוב מה כתיב בה כבד את אביך ואת אמך

sanctify it” (Exodus 20:8). [Moses asked the angels]: Do you perform labor that you require rest [from it]? Again [Moses asked]: What [else] is written in it? “Do not take [the name of the Lord your God in vain]” (Exodus 20:7), [meaning that it is prohibited to swear falsely]. [Moses asked the angels]: Do you [conduct] business with one another [that may lead you to swear falsely]? Again [Moses asked]: What [else] is written in it? [The Holy One, Blessed be He, said to him]: “Honor your father and your mother” (Exodus 20:12). [Moses asked the angels]: Do you have a father or a mother [that would render the commandment to honor them relevant to you]? Again [Moses asked]: What [else] is written in it? [God said to him]: “You shall not murder, you shall not commit adultery, you shall not steal.” [Moses asked the angels]: Is there jealousy among you, [or] is there an evil inclination within you [that would render these commandments relevant]? Immediately they agreed with the Holy One, Blessed be He, [that He made the right decision to give the Torah to the people, and] as it is stated: “God our Lord, how glorious is Your name in all the earth” (Psalms 8:10), while “that Your majesty is placed above the heavens” is not written [because the angels agreed with God that it is appropriate to give the Torah to the people on earth].	אב ואם יש לכם שוב מה כתיב בה לא תרצח לא תנאף לא תגנב קנאה יש ביניכם יצר הרע יש ביניכם מיד הודו לו להקדוש ברוך הוא שנאמר: ה' אדנינו מה אדיר שמך וגו' ואילו תנה הודך על השמים לא כתיב
--	--

Divine Fire

Devarim 11:22-23

22 If you will diligently observe this entire commandment that I am commanding you, loving the Lord your God, walking in all his ways, and holding fast to him, 23 then the Lord will drive out all these nations before you, and you will dispossess nations larger and mightier than yourselves.	כב כי אם-שמר תשמרון את-כל-המצוה הזאת, אשר אנכי מצוה אתכם--לעשתה: לאהבה את-יהוה אלהיכם, ללכת בכל-דרכיו--ולדבקה-בו. כג והוריש יהוה את-כל-הגוים האלה, מלפניכם; וירשתם גוים, גדלים ועצמים מכם.
--	--

Sifre Devarim 49

“And clinging to Him” (Dt.11:22)—Now, how is it possible for a person to ascend the heights and cling to fire? Isn’t it already stated: “HASHEM your God is a consuming fire” (Dt.4:24)? And, yet again, He says: “His throne was tongues of flame” (Dan.7:9). Rather the point is—cling to the sages and to their disciples, and I will consider it as if you had ascended the heights and captured the Torah. And not only that you had ascended and	ולדבקה בו. וכי היאך אפשר לו לאדם לעלות במרום ולהדבק בו? והלא כבר נאמר (דברים ד) כי ה' אלהיך אש אוכלת הוא! ואומר (דניאל ז) כורסיה שביבים דנור יגלגלוי נור דליק! אלא הדבק בחכמים ובתלמידים, ומעלה אני עליך כאלו עלית למרום ונטלתם. ולא שעלית
---	---

captured it peacefully; but as if you had waged war to capture it. And, in this vein, He says: "Ascending the heights, you took a prisoner" (Ps.65:19).	ונטלת בשלום, אלא אפילו עשית מלחמה ונטלת! וכן הוא אומר (תהלים סח) עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם.
The expounders of traces say: So you want intimacy with the One Who spoke the world into being? Then master traditional lore, for you will thereby become familiar with the One Who spoke the world into being, and will cling to His ways. You did your duty; therefore, I, too, will do My duty! "Then HASHEM will disinherit all those nations from before you" (Dt.11:23)	דורשי רשומות אומרים: רצונך שתכיר מי שאמר והיה העולם? - למוד הגדה, שמתוך כך אתה מכיר את הקב"ה ומדבק בדרכיו. ואם עשיתם מה שעליכם - אף אני אעשה מה שעלי: "והוריש יהוה את-כל-הגוים האלה, מלפניכם" (דברים יא:כג)

Performing and Imitating the Divine in Mitzvot

Vayikra Rabbah 34:3

Another Thing: "If any of your kin fall into difficulty and become dependent on you, you shall support them; they shall live with you as though resident aliens" (Leviticus 25:35). Here it is written, "The merciful man does good to his own soul (Proverbs 11:17)," This [refers to] Hillel the Elder, who, at the time that he was departing from his students, would walk with them. They said to him, "Rabbi, where are you walking to?" He said to them, "To fulfil a commandment!" They said to him, "And what commandment is this?" He said to them, "To bathe in the bathhouse." They said to him: "But is this really a commandment?" He said to them: "Yes. Just like regarding the statues (lit. icons) of kings, that are set up in the theatres and the circuses, the one who is appointed over them bathes them and scrubs them, and they give him sustenance, and furthermore, he attains status with the leaders of the kingdom; even more so, I, who was created in the [Divine] Image and Form! As it is written, "For in the Image of God He made Man (Genesis 9:6)".	דבר אחר, "וְכִי־יִמּוּךְ אֶחָיֶךָ וַיִּמָּטֶה יָדוֹ עִמָּךְ וַיִּהְיוּ קָרֶבְךָ בּוֹ גֵר וְתוֹשֵׁב נָחִי עִמָּךְ:" (ויקרא כה:לה). הדא הוא דכתיב (משלי יא, יז): גִּמְלַל נַפְשׁוֹ אִישׁ חֶסֶד, זו הלל הגדול, שְׂבִשְׁעָה שְׂהִיָּה נִפְטָר מִתְלַמִּידוֹ הִיָּה מְהֵלֵךְ וְהוֹלֵךְ עִמָּם, אָמְרוּ לוֹ תְלַמִּידוֹ רַבֵּנוּ לְהִיכֵן אִתָּה הוֹלֵךְ אָמַר לָהֶם לַעֲשׂוֹת מִצְוָה, אָמְרוּ לוֹ וְכִי מָה מִצְוָה זוֹ, אָמַר לָהֶן לְרַחֵץ בְּבֵית הַמְרִחֵץ, אָמְרוּ לוֹ וְכִי זוֹ מִצְוָה הִיא, אָמַר לָהֶם, הֵן. מָה אִם אִיקוּנִין שֶׁל מְלָכִים שֶׁמַּעֲמִידִים אוֹתָן בְּבֵית טַרְטִיאוֹת וּבְבֵית קַרְקִסִיאוֹת, מִי שֶׁנֶּתְמָנֶה עֲלֵיהֶם הוּא מוֹרְקֵן וְשׁוֹטְפֵן וְהֵן מַעֲלִין לוֹ מְזֻנוֹת, וְלֹא עוֹד אֵלָּא שֶׁהוּא מִתְגַּדֵּל עִם גְּדוּלֵי מַלְכוּת, אֲנִי שֶׁנִּבְרָאתִי בְּצֶלֶם וּבְדִמְיוֹת, דְּכָתִיב (בראשית ט, ו): כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם, עַל אַחַת כְּפָה וְכָפָה.
---	--

Living Embodied Torah

Sifra Leviticus, Kedoshim, Chapter 4, on Leviticus 19:18

"And you shall love your neighbour as yourself" (Lev 19:17). Rabbi Akiva said: this is the great principle of the Torah. Ben Azzai said: "this is the book of the generations of Adam, when God created man he made him in the likeness of God" (Gen 5:1) is an even greater principle.	"ואהבת לרעך כמוך" – רבי עקיבא אומר: זה כלל גדול בתורה. בן עזאי אומר: "זה ספר תולדות אדם" – זה כלל גדול מזה.
---	---

Tosefta Yevamot 8:7

R. Akiva says: whoever spills blood, such a one annuls the [divine] likeness; As it says: "he who shed the blood of man by man his blood will be shed" (Gen 9:6). Ben Azzai says: whoever does not engage in reproductive sexual relations such a one sheds blood and annuls the [divine] likeness As it says: "for in the image of God he made man," and it says: "and you be fruitful and multiply".	ר"ע אומר : כל השופך דמים ה"ז מבטל את הדמות שנא : (בראשית ט) שופך דם האדם באדם דמו ישפך בן עזאי אומר : כל מי שאינו עוסק בפ"ו הרי זה שופך דמים ומבטל את הדמות שנאמר כי בצלם אלהים עשה את האדם וכתוב ואתם פרו ורבו וגו'.
---	--

Where is the Divine to be Located?

Midrash Mishlei 14:1

Rav Huna said: What prophecy did [Miriam] prophesy? She said to her father: In the future my mother will give birth to a son that saves Israel. When [Moshe] was born, his light filled the house, and her father stood and kissed [Miriam] on the head. He said to her: My daughter, your prophecy has been fulfilled! When they were sent out to watch, she stood a cubit and an arm's length on her [Yocheved's?] head. She said to her: What is your prophecy? And still she [Miriam] was strengthened in her prophecy, as it is written (Exodus 2:4): "And his sister stood afar off, to know what was done to him." And "standing" is only said of the Holy Spirit (<i>ruach ha-kodesh</i>), as it is written (Amos 9:1): "I saw the Lord standing by the altar", And "his sister" is only said of the Holy Spirit, as it is written (Proverbs 7:4): "Say to wisdom, you are my sister", And "afar off" is only said of the Holy Spirit, as it is written (Jeremiah 31:3): "The Lord appeared from afar unto me", And "to know" is only said of the Holy Spirit, as it is written (1 Samuel 2:3): "For the Lord is a God of knowledge",	אמר רב הונא: מה נבואה נתנבאה? אמרה לאביה: עתידה אמי לילד בן שמושיע את ישראל, וכיוון שנולד נתמלא הבית שלו אורה, עמד אביה ונשקה על ראשה, אמר לה: בתי, נתקיימה נבואתך! וכיוון שהשליכוהו ליאור, עמדה אמה וטפחה על ראשה, אמרה לה: היכן נבואתך? ועדיין היא מתחזקת בנבואתה, שנאמר (שמות ב ד): "ותתצב אחותו מרחוק לדעה מה יעשה לו". ואין יציבה אלא רוח הקודש, שנאמר (עמוס ט א): "ראיתי את ה' ניצב על המזבח", ואין אחותו אלא רוח הקודש, שנאמר (משלי ז ד): "אמור לחכמה אחותי את", ואין מרחוק אלא רוח הקודש, שנאמר (ירמיהו לא ג): "מרחוק ה' נראה לי", ואין דעה אלא רוח הקודש, שנאמר (שמואל א ב ג): "כי אל דעות ה'",
--	--

And “what” is only said of the Holy Spirit, as it is written (Deuteronomy 10:12): “What does the Lord demand of you?”,
And “done” is only said of the Holy Spirit, as it is written (Amos 3:7): “Indeed, my Lord God does nothing without having revealed His secret to His servants the prophets”,
And “to him” is only said of the Holy Spirit, as it is written (Judges 6:24): “[So Gideon built there an altar to the Lord] and called it (*lo*) ‘Lord is Peace’”.

ואין **מה** אלא רוח הקודש, שנאמר
(דברים י יב): "ועתה ישראל מה ה'
אלהיך שואל מעמך",
ואין **יעשה** אלא רוח הקודש, שנאמר
(עמוס ג ז): "כי לא יעשה ה' אלהים דבר
כי אם גלה סודו",
ואין **לו** אלא רוח הקודש, שנאמר
(שופטים ו כד): "ויקרא לו ה' שלום".